HELSINGIN KAUPUNKI
Varhaiskasvatusvirasto **Liite perustelutekstiin nro 3**

LIITEOSA

VARHAISKASVATUSVIRASTON VUODEN 2017 TALOUSARVIO- JA VUOSIEN 2017–2019 TALOUSSUUNNITELMAEHDOTUKSEEN

Varhaiskasvatuslautakunta
17.5.2016

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatusviraston määrärahojen kohdentaminen vuonna 2017 3
2. Henkilöstöä koskevien suunnitelmien toteuttaminen vuonna 2017 8
2.1 Henkilöstön rekrytoinnin kehittäminen 8
2.2 Työhyvinvointia edistävät toimenpiteet 9
2.3 Keskeisimmät henkilöstön osaamisen kehittämisen toimenpiteet 9
3. Varhaiskasvatusviraston tuottavuuden toteutuminen 2015–2019 10
4. Investointitalous 12
4.1 Irtaimen omaisuuden perushankinta 12
4.2 Palveluverkon kehittäminen ja talonrakentamisohjelma 13
5. Hallintokuntien ja Helsingin seudun kuntien yhteistyö 15

1. Varhaiskasvatusviraston määrärahojen kohdentaminen vuonna 2017

Varhaiskasvatusviraston vuoden 2017 talousarvioehdotuksen menot ovat 390,3 milj. euroa ja tulot 39,9 milj. euroa. Varhaiskasvatusviraston vuoden 2017 talousarvioehdotuksen raami kattaa vuoden 2017 väestöennusteen mukaisen päivähoitoikäisten, 1-6-vuotiaiden, lasten määrän kasvun aiheuttamat kustannukset.

Kaupunginhallitus on 4.4.2016/ 297 § hyväksyessään vuoden 2017 talousarvioehdotuksen raamin ja laadintaohjeet todennut valmistelua ohjaavissa kannanotoissa, että tilakeskukselle kohdennetaan tuottavuustavoite, joka alentaa sisäisiä tilavuokria muttei vaikuta tilakeskukselle asetettuun tuloutustavoitteeseen. Oletettu tilavuokrien alentamisen jakauma on varhaiskasvatusviraston osalta 0,7 milj. euroa. Varhaiskasvatusviraston käyttöön tuleva määrärahojen kasvu on kokonaisuudessaan kaksi milj. euroa (josta tilakeskuksen vuokratason aleneman kautta 0,7 milj. euroa).

Edellä mainitulla käyttötalouden määrärahalla toteutetaan varhaiskasvatuksen digitalisaatiohanke, jonka tavoitteena on digitalisoida varhaiskasvatuksen oppimisympäristöä pedagogisesti perustellussa laajuudessa, kodin ja ammattilaisten välistä vuorovaikutusta sekä varhaiskasvatuksen toiminnanohjaus. Ko. määrärahasta tullaan tekemään tarvittaessa käyttötarkoituksen muutos irtaimen omaisuuden perushankinnan menoiksi. Hankkeeseen on varattu 0,5 milj. euron määräraha myös irtaimen omaisuuden määrärahoissa.

Alkuvuoden 2016 suoritetoteumat ja – tavoitteet talousarviovuodelle 2017

Vuoden 2016 maaliskuun lopussa kunnallisessa päiväkotihoidossa on toteutunut 674 lasta enemmän kuin vuotta aiemmin. Tästä luvusta osapäiväryhmissä olevia lapsia on ollut 80 lasta enemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2015. Ostopalvelupäiväkodeissa sisältäen myös maksusitoumukset on toteutunut 76 lasta enemmän kuin vuotta aiemmin. Kasvu on aiheutunut maksusitoumuksista. Kokonaisuutena päivähoidossa ja kerhotoiminnan piirissä on vuoden 2016 maaliskuun lopussa 799 lasta enemmän kuin vuotta aiemmin, näistä alle kouluikäisten kerhotoiminnassa 94 lasta enemmän. Kotihoidontuen piirissä on ollut maaliskuun 2016 lopussa 92 lasta vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2016 yksityisen hoidontuen piirissä on ollut maaliskuussa 201 lasta enemmän kuin vuonna 2015.

Talousarvioehdotuksessa 2017 omissa päiväkodeissa esitetään olevan 22 409 lasta, mikä on 357 lasta enemmän kuin vuoden 2016 talousarviossa, tulosbudjettiin verrattuna lisäys on 332 lasta. Kokonaisluvusta (22 409) osapäiväryhmissä olevien lasten osuudeksi esitetään 645 lasta. Perhepäivähoidossa olevien lasten määräksi esitetään 997, mikä on vuoden 2016 talousarvion tasolla ja 33 lasta vähemmän kuin tulosbudjetissa.

Lasten kotihoidon tuen piirissä olevien lasten määräksi esitetään 8 706 lasta, mikä on 194 lasta vähemmän kuin vuoden 2016 talousarviossa. Lasten määräksi ostopalvelupäiväkodeissa ja maksusitoumuksilla esitetään 290, mikä on 80 lasta enemmän kuin vuoden 2016 talousarviossa.

Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten määräksi esitetään talousarvioehdotuksessa 3 396 , mikä on 159 lasta enemmän kuin vuoden 2016 talousarviossa.

Kerholapsia esitetään vuoden 2017 talousarvioehdotuksessa 1500, mikä on sama kuin vuoden 2016 talousarviossa.

Hankinnat

Varhaiskasvatusvirastossa hankitaan ostopalveluna vähäisessä määrin allergisten lasten päivähoitoa, ruotsinkielistä kielikylpypäivähoitoa, kehitysvammaisten koululaisten iltapäivätoimintaa ja suomenkielistä päiväkotihoitoa alueelliseen väliaikaiseen paikkatarpeeseen.

Helsingin Palvelukeskuksen ja Helsingin kaupungin Palvelut Oy:ltä hankittavat ravitsemus- ja puhtauspalvelut ovat volyymiltään varhaiskasvatusviraston ostopalvelujen merkittävimmät. Hankintojen arvo vuositasolla on noin 31 milj. euroa eli 8 % varhaiskasvatusviraston kokonaismenoista.

Yksityinen päivähoito

Helsingin palvelustrategian mukaisesti omaa kunnallista päivähoitoa täydentää yksityinen päivähoito. Yksityiset päiväkodit pystyvät erikoistumaan ja tuottamaan sellaisia erityispalveluita, jotka lisäävät asiakkaan valinnan mahdollisuuksia. Lisäksi yksityinen varhaiskasvatus on kunnalle palvelun järjestämisen näkökulmasta hieman edullisempaa.

Varhaiskasvatuslautakunta päätti huhtikuun 2016 alussa, että yksityisestä esiopetuksesta palveluntuottajalle suoritettava korvaus on 12.8.2016 alkaen 470 euroa lasta kohden täysiltä kalenterikuukausilta elokuusta toukokuuhun. Palveluntuottajalle maksettava korvaus esiopetuksesta mahdollistaa esiopetuksen jatkumisen yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Siten se lisää varhaiskasvatuspalvelujen monipuolisuutta ja perheiden valintamahdollisuuksia.

Yksityisen päivähoidon tuen Helsinki-lisä

Yksityinen varhaiskasvatus on kunnallista palvelua täydentävää palvelua. Yksityisiä palveluntuottajia tuetaan yksityiseen varhaiskasvatukseen suunnatulla yksityisen päivähoidon tuen Helsinki-lisällä. Valtakunnallisen hoitorahan ja tulosidonnaisen hoitolisän lisäksi kuntalisä on merkittävä osa perheille maksettavaa tukea yksityiseen päivähoitoon.

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen muuttamisesta tulee voimaan 1.8.2016. Muutokset koskevat yksityisen hoidon tuen perusteita ja euromääriä. Yksityisen hoidon tuen hoitorahan suuruus määräytyy elokuun 2016 alusta alkaen sen mukaan, mikä on lapsen varhaiskasvatusoikeuden laajuus. Kansaneläkelaitos maksaa 1.8.2016 alkaen hoitorahaa joko 173,74 e/kk tai 63,93 e/kk sen mukaan, onko lapsella oikeus varhaiskasvatukseen 20 tuntia viikossa vai enemmän. Yksityisen varhaiskasvatuksen toimintaedellytysten turvaamiseksi ja lasten hoitomuodon valinnanmahdollisuuksien säilyttämiseksi varhaiskasvatuslautakunta päätti maaliskuussa 2016, että yli 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvat perheet saavat 1.8.2016 alkaen samaa kuntalisää, kuin nykyisin. On tärkeää huolehtia siitä, että perheillä säilyy valintamahdollisuus myös yksityiseen varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan tulee tarjota sekä osapäiväistä että kokopäiväistä varhaiskasvatusta. Vastaavaa toimintaa edellytetään myös yksityisiltä palveluntuottajilta. Esiopetuksessa olevan lapsen tulee tarvittaessa saada osaaikaisesti varhaiskasvatusta perheen tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuslain 11 a ja 11 b §:ien muutoksesta johtuen varhaiskasvatuksessa varaudutaan yksityisen hoidon tuen Helsinki-lisän maksuun yksityiseen varhaiskasvatukseen. Tuki maksettaisiin palveluntuottajalle, joka järjestää sekä osa-aikaista että kokoaikaista varhaiskasvatusta. Lakisääteinen hoitoraha pienenee automaattisesti näiden lasten osalta. Vuoden 2017 talousarvioehdotuksessa varataan määräraha yksityisen hoidon tuen Helsinki-lisän maksamiseen osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen alle ja yli kolme vuotiaille lapsille 1.8.2017 alkaen. Esitys tuodaan erikseen varhaiskasvatuslautakunnan päätettäväksi. Kuntalisä vaihtelisi hoitomuodoittain. Kuntalisän maksaminen on toimintaedellytys yksityistä varhaiskasvatusta toteuttaville tuottajille.

Yksityisen hoidon tuen Helsinki-lisän kehittäminen mahdollistaa joustavamman palvelurakenteen myös yksityiseen varhaiskasvatukseen. Helsinki-lisän kehitystä ja käyttöä seurataan vuosittain talousarvioehdotuksen yhteydessä.

Yksityisten palveluntuottajien toiminnan käynnistämistuki

Yksityisiä palveluntuottajia tuetaan toiminnan käynnistämistuella. Tukea on voitu hakea uuden toiminnan käynnistämiseen tai nykyisen toiminnan laajentamiseen. Käynnistämistukijärjestelmä on ollut käytössä kuusi vuotta ja kokemukset ovat olleet hyvin myönteisiä. Vuonna 2015 käynnistämistukea myönnettiin 149 uuteen hoitopaikkaan yksityiseen varhaiskasvatukseen.

Kaupunginvaltuusto päätti joulukuun 2015 alussa vakinaistaa yksityisen varhaiskasvatustoiminnan käynnistämistuen myöntämisen. Samalla kaupunginvaltuusto päätti oikeuttaa varhaiskasvatuslautakunnan myöntämään käynnistämistukea lautakunnan vahvistamien myöntämisperiaatteiden mukaisesti sekä lautakunnan vuosittain vahvistaman määrän mukaisena määrärahojen puitteissa. Samalla hyväksyttiin asiaa koskeva ponsi, jonka mukaan kaupunginvaltuusto edellyttää, että varhaiskasvatuslautakunta vuosittain seuraa, miten yksityisen päivähoidon kokonaiskustannukset Helsingissä kehittyvät.

Vuoden 2017 määräraha käynnistämistukeen pidetään samalla tasolla kuin vuonna 2016. Varhaiskasvatusvirasto ylläpitää tuottajille extranet-työtilaa, josta tuottajien on mahdollista hyödyntää viraston pedagogista ja muuta ohjeellista materiaalia. Varhaiskasvatusalueilla järjestetään yhteisiä tilaisuuksia, joissa yksityisten päiväkotien tuottajat tai niiden henkilökunta voivat olla mukana alueen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämistyössä.

Kerhotoiminta

Varhaiskasvatuspalveluja on monipuolistettu lisäämällä kunnallista kerhotoimintaa ja palvelusetelin avulla yksityistä kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan määrätietoinen lisääminen ja kehittäminen alkoivat vuonna 2011. Tavoitteena on ollut vähentää päiväkotihoidon tarvetta. Alle kouluikäisten kerholasten määrä on kasvanut merkittävästi erityisesti vuosien 2012-2013 aikana, lähes 390 lapsella, jonka jälkeen kasvu on ollut maltillisempaa. Alle kolme vuotiaiden osuus kerholapsista on kasvanut joka vuosi. Vuonna 2015 on aloitettu yhteistyö Korkeasaaren kanssa. Lisäksi vuoden 2016 aikana on käynnistynyt kerhoyhteistyö liikuntaviraston kanssa. Kerhotoiminnan lisäämistä on tuettu jatkamalla kerhojen maksuttomuutta 31.7.2017 asti. Vuoden 2017 aikana varhaiskasvatuspalveluja monipuolistetaan kehittämällä edelleen monimuotoista kunnallista kerhotoimintaa. Erillinen esitys kerhojen mahdollisesta maksuttomuuden jatkamisesta tuodaan varhaiskasvatuslautakunnan päätettäväksi talven 2017 aikana.

Yksityiset yritykset tai yhdistykset voivat perustaa leikkitoiminnan kerhoja palvelusetelillä. Palvelusetelin käyttö on ollut vähäistä. Palvelusetelin käyttöä kerhotoiminnassa pyritään lisäämään vuoden 2017 aikana markkinoimalla ja tiedottamalla sen käyttömahdollisuuksista.

Positiivisen diskriminaation määräraha

Helsingin päivähoidossa on rakennettu toimivia yhteistyörakenteita lastensuojelun, neuvolan ja koulun kesken. Näitä kaikkia kehitetään ja vahvistetaan talousarviovuoden 2017 aikana edelleen. Helsingissä erityisenä haasteena on syrjäytyminen.

Tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia alueilla, joissa lasten ja perheiden syrjäytymisen riskitekijät ovat suuret. Rahoitusta on kohdennettu päiväkoti- ja leikkipuistotoiminnassa lasten kanssa työskentelevän henkilöstön määrän ja osaamisen lisäämiseen niillä asuinalueilla, joilla alueen indikaattorien perusteella on nähtävissä riskitekijöitä. Vuonna 2016 positiivisen diskriminaation (pd-raha) määrärahaa lisättiin 0,1 milj. eurolla, joten määräraha on kokonaisuudessaan 0,95 milj. euroa. Talousarvioon lisätty 0,1 milj. euron määräraha käytetään lastentarhanopettajien määrän lisäämiseen osana perusmitoitusta niille varhaiskasvatusalueille, joilla on todettu keskimääräistä suurempi pd-tuen tarve, ja joilla lastentarhanopettajan ja erityislastentarhanopettajan prosenttuaalinen osuus hoito- ja kasvatushenkilöstöstä on keskimääräistä alhaisempi.

Positiivisen diskriminaation määrärahalla pyritään pitkäjänteisiin ratkaisuihin. Vuoden 2017 toimintaan varattava määräraha pidetään samalla tasolla kuin kuin vuonna 2016 ja toimintaa jatketaan pääosin samoin perustein.

Tukea maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille

Vuoden 2016 aikana järjestetään maahanmuuttajaperheiden lapsille esiopetuksessa toteutettavaa perusopetukseen valmistavaa opetusta. Kevään 2016 aikana valmistavaan esiopetukseen tehtiin päätös 13 lapselle. Toimintaa jatketaan edelleen vuoden 2017 aikana ja siihen varataan 60.000 euron määräraha.

Kaupunginhallituksen antamissa vuoden 2017 talousarvioehdotuksen valmistelua ohjaavissa kannanotoissa on todettu myös, että vuoden 2017 aikana varaudutaan turvapaikan tai oleskeluluvan saaneiden vaikutukseen Helsingin kaupungin palveluihin.

Turvapaikanhakijoiden kotoutumisen edellytysten ja maahanmuuttajien hyvän kotoutumisen varmistamiseksi leikkipuistotoimintaan palkataan vuonna 2016 neljä projektityöntekijää (sosiaaliohjaajia), joiden oletetaan jatkavan työtään vuonna 2017. Kyse on kokonaan kaupungin erillisrahoituksella leikkipuistoihin/asukastaloihin palkattavista henkilöistä.

Luomuruoka päivähoitolasten ruokailussa

Helsingin kaupungin ruokakulttuuristrategian yhtenä kärkihankkeena on lastenruokailun luomuohjelma. Luomuraaka-aineiden osuus päiväkotilasten aterioista on noin 14,3 %. Tällä hetkellä luomuvalikoiman ostoon käytetään virastossa noin 0,4 milj. euroa vuodessa. Luomuruoan osuutta lasten ruokailussa ei lisätä vuoden 2017 aikana, vaan luomuohjelmaa jatketaan vuoden 2016 tasolla. Ilman määrärahalisäystä varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotuksen raamiin luomutuot-

teiden lisäystä ei ole mahdollista toteuttaa. Luomuraaka-aineita on käytössä päiväkotien ruokailussa siinä määrin, kuin se raaka-aineiden saatavuuden ja kustannusten näkökulmasta on mahdollista.

Vuoden 2014 ja kevään 2016 aikana on toteutettu asiakastyytyväisyyskyselyt, joilla on kartoitettu lasten mielipiteitä ja henkilökunnan näkemystä päiväkotien ruokatarjonnasta. Palautteiden pohjalta päiväkotien ruokalistaa on uudistettu ottaen huomioon tuotteiden monipuolisuus, ruokailun ravitsemukselliset tavoitteet ja kasvatuksellinen merkitys. Tuotekehitystyö jatkuu edelleen vuoden 2017 aikana lasten mielipiteitä kuullen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja Valtion ravitsemusneuvottelukunta julkaisivat talvella 2016 uudet kansalliset ” Lapsiperheiden Syödään yhdessä –ruokasuositukset” lapsiperheille. Suosituksissa kuvataan terveyttä edistävän monipuolisen ruokavalion periaatteet sekä keinoja sen toteuttamiseen lapsiperheissä. Suositukset kattavat lapsiperheen ruokailun kokonaisuuden, johon kuuluu myös lasten ruokailu päivähoidossa. Suosituksia noudatetaan Helsingin kaupungin varhaiskasvatuksessa.

Päivähoidon tilahankkeet vuonna 2017

Vuonna 2017 valmistuu kaksi uudisrakennusta: päiväkodit Selkämeri ja Jätkäsaari Kampinmalmi-Lauttasaaren varhaiskasvatusalueella. Päiväkoti Virkkulan alatalon, Kallio-Vironniemi-Ullanlinna varhaiskasvstusalueella, korjaustyöt valmistuvat maaliskuun alkuun 2017. Vuonna 2018 valmistuu kaksi uudisrakennusta, joista toinen on peruskorjausta korvaava hanke. Peruskorjauksia valmistuu yksi. Vuonna 2019 uudisrakennuksia valmistuu yksi, viisi peruskorjausta korvaavaa hanketta sekä kaksi peruskorjausta. Uudet ja peruskorjattavat tilat kasvattavat vuokramenoja vuonna 2017 noin 0,3 milj. euroa, koko vuotisena vuokravaikutus on noin 0,7 milj.euroa. Vuokramenojen vaikutus riippuu hankkeiden valmistumisajankohdasta vuonna 2017.

Varhaiskasvatusviraston tilavuokriin sisältyvät peruskunnossapitoon liittyvät kustannukset. Tilakustannuksia lisäävät toiminnan lähtökohdista aiheutuvat ns. toiminnalliset muutostyötarpeet, jotka eivät sisälly kiinteistön peruskunnossapitoon. Kiinteistöviraston tilakeskus toteuttaa ne käyttäjäpalveluina. Näistä aiheutuvat kustannukset tulevat maksettaviksi pääosin erilliskorvauksena. Käyttäjäpalveluja on selkiytetty vuoden 2015 aikana yhteistyössä tilakeskuksen kanssa. Käyttäjäpalveluiden kustannuksiksi arvioidaan vuositasolla noin 1-1,3 milj. euroa. Varhaiskasvatusvirasto on viime vuosina voinut talousarviossaan varautua näihin kustannuksiin noin 0,7 milj. eurolla. Viraston vuoden 2017 talousarvioehdotuksen raamissa ei ole mahdollista varautua kaikkiin toiminnallisten muutostöiden aiheuttamiin kustannuksiin. Määrärahavaraus vuodelle 2017 noudattaa vuoden 2016 tasoa.

Vuoden 2017 talousarvioehdotuksen laadintaohjeiden mukaisesti tilakeskuksen kaupungin sisäistä vuokratasoa madalletaan siten, että vuonna 2017 varhaiskasvatusvirastolle vaikutus on noin 0,7 milj. euroa. Tilakeskuksella on ollut tavoite lisätä tilojen käyttäjien kustannustietoisuutta tekemällä ylläpitokustannukset läpinäkyviksi niin, että vuokrat vastaavat todellisia ylläpitokustannuksia. Näihin vuokrakustannuksiin ei ole voitu varautua varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotuksen 2017 raamissa.

Varhaiskasvatusviraston tilojen vuokrakustannukset tulevat kasvamaan tulevina vuosina, kun rakentamiseen tulee uusia velvoitteita mm. nollaenergiarakentaminen. Tästä aiheutuviin vuokrakustannusten korotuksiin tulee varautua taloussuunnitelmakaudella 2017-2019.

2. Henkilöstöä koskevien suunnitelmien toteuttaminen vuonna 2017

Sujuvat toiminnan prosessit sekä riittävä määrä ammattitaitoista ja hyvinvoivaa henkilöstöä edesauttavat hyvien ja toimivien varhaiskasvatuspalvelujen muodostumista. Tämä edellyttää henkilöstön osaamisen kehittämistä johtamisvuoropuhelun mukaisesti osallistavasti sekä prosessien kehittämistä.

Varhaiskasvatusviraston henkilöstöä ja henkilöstöjohtamista tuetaan ylläpitämällä ja kehittämällä HR-prosesseja, kehittämällä esimiesten ja henkilöstön osaamista sekä ylläpitämällä ja parantamalla henkilöstön työhyvinvointia.

2.1 Henkilöstön rekrytoinnin kehittäminen

Kaupungin johtamisuudistuksen myötä opetus- ja varhaiskasvatuksen toimialalle muodostetaan hallinnon rakenteet kaupungin yhteisten periaatteiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksen hallinnon henkilöstön eläköitymisten ja muun lähtövaihtuvuuden seurauksena henkilöstön tehtävänkuvia tarkistetaan ja hallintohenkilöstön rekrytointitarve arvioidaan joka kerta erikseen.

Varhaiskasvatuksen hoito- ja kasvatushenkilöstön, erityisen tuen sekä puhtauspalvelujen vakanssit täytetään pääsääntöisesti niiden vapauduttua eläköitymisen tai muun syyn vuoksi. Esimiestehtävien vapautuessa sekä uuden yksikön perustamisen yhteydessä arvioidaan alueen johtamiskokonaisuuksien rakenne ja mahdollisuudet yhdistää uusi yksikkö olemassa oleviin rakenteisiin. Arvioinnin perusteella esimiestehtävät täytetään aina silloin, kun se on tarkoituksenmukaista.

Pysyviä henkilöstölisäyksiä leikkipuistotoimintaan ei suunnitella taloussuunnitelmakaudelle 2017–2019. Tarvittavat henkilöstöresurssisiirrot toteutetaan leikkipuistotoiminnan sisällä.

Kelpoisuusehdot täyttävän hoito- ja kasvatushenkilöstön saatavuuden ongelmat ovat lisääntymässä. Asian vakavuutta lisää se, että vastaava tilanne vallitsee koko pääkaupunkiseudulla. Varhaiskasvatusvirasto on jo usean vuoden ajan panostanut ennakoivaan toimintaan rekrytoinnissa. Oppilaitosyhteistyön kehittämiseen panostetaan erityisesti työharjoittelujen onnistumisen ja harjoitteluvarausten organisoinnin sujuvuuden varmistamiseksi. Henkilöstön rekrytointi- ja niitä koskeviin messutapahtumiin osallistumista on laajennettu alueille, joiden työvoimatilanne varhaiskasvatuspalveluiden ammattialojen osalta näyttää pääkaupunkiseutua valoisammalta. Varhaiskasvatusvirasto tarjoaa oppisopimuskoulutuspaikkoja kaupungin keskitetyn rahoituksen mahdollistamissa rajoissa yhteistyössä muiden virastojen kanssa. Rekrytointiprosessin parantamista ja hoito- ja kasvatushenkilöstön hakuaikojen keskittämistä jatketaan vuoden 2017 aikana hyödyntäen vuonna 2016 saatuja kokemuksia.

2.2 Työhyvinvointia edistävät toimenpiteet

Kaupungin työhyvinvoinnin toimintasuunnitelma päivitetään strategiakaudelle 2017-2020 ja tältä pohjalta vastaavasti viraston työhyvinvointisuunnitelma. Kunta 10 –kysely henkilöstölle toteutetaan vuoden 2016 syksyllä, ja siitä saatuja tuloksia hyödynnetään henkilöstön työhyvinvoinnin seurannassa ja uusien tavoitteiden asettamisessa vuonna 2017.

Uuden opetus- ja varhaiskasvatustoimen organisaation käynnistämiseen 1.6.2017 alkaen panostetaan virastossa muutoksen hyvällä johtamisella sekä yhteistyöfoorumeita hyödyntämällä ja uusia yhteistyökäytäntöjä luomalla.

Kaupungin työkykyjohtamisen mallia sekä Työterveys Helsingin kanssa sovittuja yhteisiä työskentelymalleja käytetään ja kehitetään esimiesten ja henkilöstön työhyvonvoinnin tueksi. Keskeisiä rakenteita yhteistyössä ovat säännölliset suunnittelu- ja arviointitapaamiset neljästi vuodessa, vuosittain sovittuihin teemoihin liittyvät vuosittaiset tapaamiset toimistopäälliköiden ja toimistojohtoryhmien kanssa sekä yhteisesti toteutettu henkilöstönn tila- seminaari vuoittain. Tavoitteena on parantaa esimiesten työkykyjohtamisen taitoja. Viraston toiminnallisena tavoitteena vuonna 2017 on: Työkykyjohtaminen tukee arjen sujuvuutta – jokaisen työpanos on tärkeä.

Vuonna 2016 yhteistyössä Kuntien Eläkevakuutuksen (Kevan) kanssa toteutettujen Helsinki-pilotista ja Työhyvinvointia strategisesti –valmennuksesta saatuja hyviä kokemuksia hyödynnetään ja otetaan laajemmin käyttöön virastossa vuoden 2017 aikana. Helsinki pilotissa on ollut mukana neljä varhaiskasvatusaluetta. Työhyvinvointia strategisesti-valmennus on kohdistunut leikkipuistotoimintaan. Hankkeiden tavoitteena on ollut lisätä osatyökykyisten työssä jatkamismahdollisuuksia ja erilaisia vaihtoehtoja niihin sekä mm. kehittää varhennetun tuen käytäntöjä. Kaupungin sairauslomien myöntämistä koskevan kokeilun tulosten pohjalta laajennetaan virastossa mahdollisesti esimiehen oikeutta myöntää sairauslomaa nykyistä pidemmäksi ajaksi ilman sairaslomatodistusta vuoden 2017 aikana. Kaikkien edellä mainittujen toimien tavoitteena on henkilöstön työkyvyn parantaminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen.

Vuoden 2016 työhyvinvointihankkeena on: Työturvallisuutta edistävät keinot ja toimintatavat – työasenne, työtunne ja työmenetelmät. Hankkeen tavoitteena varhaiskasvatusviraston toiminnassa on työprosesseja ja työmenetelmiä kehittämällä uhka- ja väkivaltatilanteiden varhainen tunnistaminen ja niiden ennaltaehkäiseminen sekä jo olemassa olevien työkäytäntöjen ja –välineiden hyödyntäminen entistä paremmin. Näiden kautta pyritään henkilöstön parempaan työssä jaksamiseen työyhteisöissä ja samalla ehkäisemään sairauspoissaoloja kehittämällä työkäytäntöjä ja selkeämpiä uhka- ja väkivaltatilanteiden käsittelyprosesseja. Vuonna 2017 aloitetaan hankkeesta saatujen toimintamallien varsinainen vakiinnuttaminen viraston toimintaan. Lisäksi henkilöstölle järjestetään tarvittavaa koulutusta vuoden 2017 aikana.

2.3 Keskeisimmät henkilöstön osaamisen kehittämisen toimenpiteet

Varhaiskasvatusvirastossa arvioidaan, ylläpidetään ja kehitetään HR-prosesseja kaupunginkanslian henkilöstöosaston antaman aikataulun mukaisesti. Vuoden 2017 aikana toimialamuutoksen toteuttaminen edellyttää yhteistyörakenteiden ja verkostojen päivittämistä sekä yhteensovittamista palvelualojen sisällä ja niiden

kesken. Tämä tehtävä korostuu hallinnossa. Muutosjohtaminen sekä esimiestyön uudistuvat toimintarakenteet edellyttävät panostusta vuoden 2017 aikana.

Varhaiskasvatusviraston osaamisen kehittämissuunnitelma laaditaan vuodelle 2017. Osaamisen kehittämissuunnitelman liitteeksi laaditaan vuosittain varhaiskasvatusviraston täydennyskoulutussuunnitelma. Täydennyksoulutussuunnitelmaan sisältyy myös yksikkö- ja aluekohtaisia koulutus- ja muita osaamisen kehittämistarpeita. Osaamisen kehittämissuunnitelman sisällöt tukevat osaltaan kaupungin strategian ja viraston tavoitteiden saavuttamista. Suunnitelma laaditaan vuorovaikutuksessa henkilöstön kanssa, ja se tarkentuu vuoden 2017 käyttösuunnitelman laatimisvaiheessa.

Osaamispääoman lisäämistä tarkastellaan virastossa paitsi yksilön, myös rakenteiden ja johtamisen sekä verkostojen kannalta. Tarkastelu toteutetaan mahdollisimman usein osana toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Viraston toiminnan kehittämisessä hyödynnetään erilaisia yhteistoiminnallisia ja osallistavia toimintatapoja. Esimerkiksi kiinteiden työryhmien rinnalle on muodostettu verkostoja ja tietyn teeman ympärille koottuja yhteistyöfoorumeita. Viraston johtamisvuoropuhelurakenne luo keskusteluille perusrakenteen.

Huhtikuussa 2016 järjestettiin varhaiskasvatusvirastossa ensimmäistä kertaa viraston strategiseen suunnitteluun liittyvä osaamisen kehittämisseminaari. Seminaariin osallistui viraston ylin johto sekä joukko esimiehiä ja asiantuntijoita. Seminaarissa koottiin viraston kärkihankkeisiin, sitoviin ja muihin toiminnallisiin tavoitteisiin sekä johdon strategiaseminaarissa esiin nousseisiin teemoihin liittyviä osaamisen kehittämistarpeita vuodelle 2017 sekä vedettiin suuntaviivoja koko tulevalle strategiakaudelle.

Vuoden kärkihankkeiksi nostettujen ”Varhaiskasvatus uudistuu” ja Varhaiskasvatuksen digiohjelman toteuttaminen edellyttävät laajasti henkilöstön osaamisen kehittämistä. Lisäksi vuoden 2017 aikana vahvistetaan erityisesti esimiesten talousosaamista. Talouden seurantaan ja arviointiin tarvitaan sekä yksikkö-, toimisto- että virastotasolla uusia yhteistyörakenteita ja toimintatapoja. Palveluverkko-, henkilöstö- ja taloussuunnittelun yhdistäminen on koettu tarkoituksenmukaisena toimintamallina ja sen käyttöä ja kehittämistä jatketaan edelleen. Esimiesten työkykyjohtamista vahvistetaan kaupungin työkykymallin pohjalta.

Esimiesten rekrytointimenetelmien osaamista sekä prosessin tarkoituksenmukaista työjakoa ja yhteistyötä esimiesten sekä esimiesten ja HR:n kesken kehitetään. Esimiesten, työntekijöiden ja opiskelijoiden perehdytykseen panostetaan vuoden 2017 aikana, ja siinä hyödynnetään vuonna 2016 laadittuja materiaaleja. Varhaiskasvatuksen vetovoimaisuuden lisäämiseksi panostetaan vuoden 2017 aikana viestintään. Viestinnän tulee olla selkeää, ymmärrettävää ja konkreettista. Viraston viestintäkokonaisuuden hahmottaminen ja yhteinen vastuu viestinnästä myös sosiaalisessa mediassa on keskeistä viraston toiminnan kannalta.

Osaamisen kehittämisessä hyödynnetään kumppanuuksia kulttuuri- ja liikuntatoimijoiden kanssa sekä tehtyä yhteistyötä esim. Helsingin yliopiston kanssa.

3. Varhaiskasvatusviraston tuottavuuden toteutuminen 2015–2019

Hyvät ja toimivat varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat sujuvien prosessien ja ammattitaitoisen ja hyvinvoivan henkilöstön avulla. Tuottavuuteen henkilöstön

osalta vaikuttavia tekijöitä varhaiskasvatusviraston palvelutoiminnassa ovat lasten ja hoito- ja kasvatushenkilöstön suhdeluvun muodostuminen ja sen jatkuva seuranta, loma-aikojen toiminnan suunnittelu- ja henkilöstöresurssointi sekä työaikasuunnittelu ja sijaisten käytön periaatteet.

Henkilöstön ja lasten poissaolot pyritään suunnittelemaan ja ohjaamaan samoihin ajankohtiin hyvällä työaika-, kesä- ja vuosilomasuunnittelulla. Kesäaikana suuri osa yksiköistä on suljettuna ja toiminta tapahtuu päivystävissä yksiköissä, joihin keskitetään koko varhaiskasvatusalueen työssä oleva henkilöstö.

Sijaisresurssit ja sijaisten käytön periaatteet on määritelty virastoyhtenäisesti. Omia varahenkilöitä ja Seuren työntekijöitä käytetään sijaistyövoimana lasten ja henkilöstön suhdeluvun mukaisesti. Vuoden 2017 aikana jatketaan ja laajennetaan yhteistyötä Seuren kanssa.

Yksiköiden ja varhaiskasvatusalueiden käyttöasteita seurataan jatkuvasti vuoden aikana. Tuottavuusmatriisin avulla seurataan lisäksi kaikkien päivähoitoyksiköiden tilannetta ja sen muutosta kahdesti vuodessa. Henkilöstöön liittyvinä mittareina tuottavuusmatriisiin sisältyvät: sairauspoissaolot ja henkilöstön ja lasten suhdeluku.

Palvelustrateginen muutos ostopalveluista yksityisen hoidon tuelle käynnistyi vuonna 2012. Palvelurakennemuutoksella on pyritty vähentämään päivähoidon kustannuksia. Tavoitteena on ollut lisätä yksityisen hoidon tuella ja Helsinki-lisällä järjestettyä yksityistä varhaiskasvatusta. Yksityisen varhaiskasvatuksen tarjonta onkin lisääntynyt vuosittain. Yksityisen hoidon tuella olevien lasten määrä on kasvanut 558 lapsella vuodesta 2012 vuoteen 2015, ja oli vuoden 2015 lopussa 3 093 lasta. Tukitoimenpiteitä yksityisen varhaiskasvatuksen lisäämiseksi jatketaan edelleen vuoden 2017 aikana.

Vuonna 2016 aloitettua osapäiväryhmätoiminnan lisäämistä jatketaan myös vuoden 2017 aikana.

Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvan kerhotoiminnan kehittäminen ja monipuolisuus maksuttomuuden rinnalla ovat lisänneet sen houkuttelevuutta perheiden pohtiessa vaihtoehtoa päivähoidolle. Alle kouluikäisten kerholasten määrä on lisääntynyt 554 lapsella vuodesta 2012 vuoteen 2015, ja oli vuoden 2015 lopussa 1 300. Keskeinen päivähoidon kokonaistuottavuuden kehittymiseen vaikuttava tekijä onkin kerhotoiminnan lisääntyminen. Vuoden 2017 aikana varhaiskasvatuspalveluja monipuolistetaan kehittämällä edelleen monimuotoista kunnallista kerhotoimintaa.

Tilankäyttöä tehostetaan kehittämällä jatkuvasti palvelutilaverkkoa. Toimintaa keskittämällä vähennetään toimipisteiden määrää, jolla voi olla vaikutusta tuottavuuteen. Toisaalta peruskorjausten vaikutus tilakustannuksiin on suuri. Peruskorjattujen kohteiden tai peruskorjausta korvaavien uudishankkeiden tilakeskutannukset ovat yleensä noin kaksinkertaiset vanhaan kiinteistöön verrattuna. Tämä vaikuttaa heikentävästi tuottavuuteen. Lisäksi uudet tulossa olevat rakentamismäärykset, kuten nollaenergiavaatimukset, nostavat rakentamiskustannuksia ja vuokrakustannuksia.

Varhaiskasvatusvirasto toteuttaa vuoden 2017 aikana Helsingin kaupungin tietotekniikkaohjelman mukaista tavoitetta lisätä sähköisiä palveluja erityisesti päivähoitolasten poissaolojen, loma-aikojen ja hoitotarpeiden ilmoittamiseksi. Lisäksi vuorovaikutteisia sähköisiä palveluja on tarkoitus lisätä siten, että varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelmat voitaisiin tehdä vanhempien kanssa yhdessä sähköisen järjestelmän kautta. Lisäksi tehostetaan entisestään sähköisen palautejärjestelmän käyttöä virastossa.

Vuosina 2013 - 2015 on varhaiskasvatusvirastossa tehty menestyksekkäästi työtä ruokahävikin pienentämiseksi. Asetetut säästötavoitteet ovat toteutuneet joka vuosi, ja hävikin aiheuttamat kustannukset ovat pienentyneet vuosi vuodelta. Virastossa kiinnitetään huomiota ruokatilaushävikkiin, palveluntuottajan raaka-aineiden hävikkiin ja lisäksi energian- ja vedenkulutukseen. Tätä työtä jatketaan edelleen vuoden 2017 aikana ja haetaan uusia tapoja vähentää ruokahävikkiä.

Energiakulutuksen vähentämiseksi ja säästöjen saavuttamiseksi edistetään hankinnoissa käytettävien materiaalien järkevää käyttöä ja kalustamisessa hyödynnetään entistä enemmän kierrätystä. Viraston kalustehankinnoissa hyödynnetään varastoissa ja esim. tyhjennettävissä väistötiloissa olevia kalusteita ja tarvittaessa hankitaan uusia kalusteita. Hankintoja pyritään kehittämään osallistumalla kaupungin ympäristöverkoston toimintaan sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ”Hankinnoista duunia” –hankkeeseen (2015-2017).

Energiatehokkuutta parannetaan viraston henkilökuntaa ohjeistamalla sekä tekemällä kiinteistöissä mahdollisuuksien mukaan kulutusta vähentäviä toimenpiteitä yhteistyössä tilakeskuksen kanssa. Vuoden 2016 aikana laaditaan viraston energiansäästötavoitteita koskeva toimintasuunnitelma, johon sisältyy kuvaus käyttäjien, ylläpitäjien ja kiinteistöhuollon välisestä yhteistyöstä energiatehokkuuden aikaansaamiseksi. Varhaiskasvatusvirasto tehostaa vuoden 2017 aikana yhteistyötä kiinteistöviraston tilakeskuksen kanssa jätemäärien seurannan osalta jätteiden synnyn vähentämiseksi. Toimipaikkakohtainen jäteseuranta on tarpeen, sillä sen avulla on mahdollista tehostaa jätteiden lajittelua.

Tuottavuuden parantamiseksi varhaiskasvatusvirastossa kehitetään uusia palvelujen tuottamistapoja yhteistyössä asukkaiden kanssa.

4. Investointitalous

4.1 Irtaimen omaisuuden perushankinta

Vuoden 2017 talousarvioehdotuksen laadintaohjeissa on annettu hallintokuntakohtaiset irtaimen omaisuuden raamit, jonka mukaan varhaiskasvatusviraston raami vuodelle 2017 on 1,5 milj. euroa. Raamiin sisältyvät sekä ATK-hankintojen että muun irtaimen määrärahatarpeet. Varhaiskasvatusviraston raami on jaettu siten, että ATK-hankintojen raami on 1,2 milj. euroa ja muun irtaimen raami on 0,3 milj. euroa.

Varhaiskasvatusvirastossa kulutuksen vähentämiseksi ja säästöjen saavuttamiseksi kalustamisessa hyödynnetään aktiivisesti kierrätystä, vain tarvittaessa hankitaan uusia kalusteita.

Myöhemmille vuosille esitetään arvioidun tarpeen mukaisesti 0,4 milj. euroa vuodelle 2018 ja 0,8 milj. euroa vuodelle 2019.

Tilojen kehittämishankkeiden yhteydessä tarkastellaan edelleen kalustekonseptia myös irto- ja kiintokalusteiden osalta, joten kalustamisen edullisuustarkastelua tehdään koko ajan toiminnan suunnittelun yhteydessä.

Vuodelle 2017 ATK - hankintojen raami on 1,2 milj. euroa. Suurimpana varhaiskasvatusviraston hankkeena vuonna 2017 aloitetaan varhaiskasvatuksen digiohjelman toteuttaminen. Sen toteutukseen on varhaiskasvatusvirastolle kohdennettu vuoden 2017 talousarvioehdotuksen käyttöpuolen määrärahoihin 2,0 milj. euroa ja irtaimen omaisuuden perushankinnan määrärahoihin 0,5 milj. euroa.

Kokonaisuudessaan ATK-hankkeiden määrärahojen käyttö suunnitellaan tarkemmin käyttösuunnitelman 2017 yhteydessä. Tietoliikennelaitteet hankitaan kaupunginkanslian ICT-palvelukeskuksen toimesta, jonne on siirretty myös hankintoja vastaava osuus varhaiskasvatusviraston investointimäärärahoista. ICT-palveluiden järjestämisestä ja niihin tarvittavista resursseista käydään neuvotteluja varhaiskasvatusviraston ja kaupunginkanslian kesken talousarviovalmistelun yhteydessä.

ATK-hankintoihin esitetään taloussuunnitelmakauden myöhemmille vuosille määrärahoja seuraavasti: vuodelle 2018 esitys on 4,9 milj. euroa ja vuodelle 2019 esitys on 3,6 milj. euroa.

4.2 Palveluverkon kehittäminen ja talonrakentamisohjelma

Palveluverkko ja tilankäytön tehostaminen

Varhaiskasvatusviraston palvelustrategian mukaisesti palvelut toteutetaan pääsääntöisesti kaupungin omana toimintana, ja yksityinen palvelutuotanto täydentää palveluja. Lasten yksityisen hoidon tuen käyttöä ja osapäiväryhmätoimintaa lisätään, ja se otetaan huomioon palveluverkon suunnittelussa. Väestöennusteen mukainen lapsimäärän kasvu lisää voimakkaasti päivähoidon palvelutarvetta ja palvelutilatarpeita, vaikka samanaikaisesti monipuolistetaan varhaiskasvatuspalveluita mm. kerho- ja osapäiväistä toimintaa lisäämällä. Varhaiskasvatusviraston omaan toimintaan vuokraamat tilat ovat pääosin kaupunkikonsernin omistuksessa.

Vuoden 2017 talousarvioehdotuksen laatimisohjeissa edellytetään, että talousarvioehdotuksen yhteydessä valmistellaan tilankäytön tehostamissuunnitelmat ja liitteeksi tilankäyttösuunnitelma vuosille 2017 – 2026. Varhaiskasvatusvirasto kehittää perustoiminnassaan pedagogista toimintaa siten, että käytettävissä olevat päivähoidon sisä- ja ulkotilat nähdään kokonaisuutena, ja niitä käytetään joustavasti. Palvelutilaverkon tarkastelussa pyritään vähentämään erillisten toimipisteiden määrää keskittämällä toimintaa ja hallitsemaan lisääntyvän palvelutarpeen aiheuttamaa tilatarvetta tehostamalla nykyisten tilojen käyttöä.

Toimenpiteitä tilankäytön tehostamisessa ovat oman palveluverkon jatkuva kehittäminen, varhaiskasvatuspalveluiden keskittäminen isompiin toimipisteisiin ja uudishankkeiden toteuttaminen päiväkotien ja leikkipuistojen tilakonseptien mukaisesti. Päiväkotien uudishankkeissa sekä laajoissa peruskorjaushankkeissa lapsikohtaista huoneistoalaa varataan 8 m²/lapsi. Varhaiskasvatusvirasto kehittää aktiivisesti palvelutilaverkkoa poikkihallintokuntaisessa yhteistyössä tilakeskuksen kanssa. Ennen uudishankkeiden ja peruskorjausten käynnistämistä sel-

vitetään lähialueen palvelutiloja ja tarkastellaan mahdollisuuksia toiminnan keskittämiseen laajemmiksi kokonaisuuksiksi, leikkipuisto- ja päiväkotitoimintojen yhdistämiseen tai tilojen yhteiskäyttöön muiden hallintokuntien kanssa. Uusille asuinalueille tulevat leikkipuistot toteutetaan osana yhteishankkeita. Yksityistä päivähoitoa lisätään palveluntuottajien kanssa tehtävää yhteistyötä kehittämällä.

Varhaiskasvatusvirasto seuraa tilankäyttöohjelman kautta toimenpiteiden toteutumista, seuraamalla tilojen lukumäärää, käytettävissä olevaa huoneistoalaa kokonaisuutena ja lapsikohtaista huoneistoalaa. Omana mittarina seurataan tilojen täyttöä.

Varhaiskasvatusviraston tilahankkeiden tarve perustuu väestöennusteisiin ja alle kouluikäisten lasten määriin. Uusilla alueilla varaudutaan järjestämään kunnallisia päiväkotipalveluja noin 60 prosentille 1-6-vuotiaasta väestöstä. Hankkeet on ajoitettu alurekentamisen ja väestöennusteiden mukaisesti niin, että ne voidaan toteuttaa tarpeita vastaavasti. Muiden hallintokuntien kanssa toteutettavien yhteishankkeiden aikataulut on mahdollisuuksien mukaan sovittu hallintokuntien kesken.

Talonrakentamisohjelma vuosille 2017-2026

Vuonna 2015 laaditun väestöennusteen mukaan suomen- ja muun kielisten alle kouluikäisten lasten määrä lisääntyy vuodesta 2016 vuoden 2024 loppuun mennessä noin 5 000 lapsella. Tämä aiheuttaa arviolta 3 000 tilapaikan tarpeen toiminnassa. Kun lasta kohden varataan 8 m²/lapsi huoneistoalana, tilatarve on 24 300 htm². Tilakeskuksen kokoamassa ehdotuksessa rakentamisohjelmaksi vuosille 2017 -2026 on varauduttu toteuttamaan vuosina 2016 - 2024 arviolta 18 300 htm² tiloja varhaiskasvatusviraston toiminnan järjestämiseen. Tämän mukaisesti tiloja puuttuu noin 6 000 htm². Erityisesti vajetta on vuosien 2020 jälkeen tarpeen ja ohjelmoitujen hankkeiden välillä. Talonrakentamisohjelmassa ei ole vuosille 2023 - 2024 lainkaan uudishankkeita, mutta väestöennusteen mukaan arvioitu päiväkotitilojen tarve näille vuosille on vajaat 4 000 htm².

Talonrakennushankkeiden rakentamisohjelmaehdotus vuosille 2017 - 2026 sisältää varhaiskasvatusvirastolle 17 uudis- ja lisärakennushanketta sekä 20 peruskorjaushanketta. Tilakeskus on talonrakentamisohjelmaehdotuksessaan ottanut huomioon varhaiskasvatusviraston vuoden 2015 lopulla esittämiä muutoksia, luopumisia ja lisäyksiä.

Uusia hankkeita ovat vuosille 2018-2019 sijoitetut päiväkoti Ellan ja leikkipuisto Pohjois-Haagan korvaava hanke, päiväkoti Apilan ja Timotein korvaava hanke, päiväkoti Lapinmäen korvaava hanke sekä vuosille 2021-2022 ajoitettu päiväkoti Vilppulan, Longinojan ja leikkipuisto Filpuksen korvaava hanke. Päiväkoti Suursuon korvaavaa hanketta on laajennettu ja sille on kohdennettu lisärahoitusta. Lisäksi sen ajoitusta on siirretty puolella vuodella vuosille 2018-2019. Päiväkoti Särjen peruskorjaus on edelleen talonrakentamisehdotuksessa, mutta tarkoitus on hakea Särjelle korvaavia tiloja viimeistään vuodelle 2019. Keski-Pasilaan sijoitettavan päiväkodin uudishanke on ajoitettu vuosille 2024-2025. Lisäksi tilakeskus on lisännyt talonrakentamisohjelmaan kolme uutta päiväkotien peruskorjausta vuosille 2022 -2023: päiväkodit Hertta, Karvikka ja Tunturi.

Talonrakentamisohjelmaehdotukseen vuosille 2017 - 2026 ei sisälly päiväkoti Honkasuon hanketta, mutta siihen liittyen on käynnistetty selvitystyö varhaiskasvatusviraston, kaupunginkanslian ja kiinteistöviraston kanssa. Päiväkoti Koskelan korvaavan hankkeen sekä päiväkoti Topeliuksen ja Kivelän sairaalassa olevia tiloja korvaavan hankkeen osalta ajoitusta on mahdollista tarkentaa seuraavalla valmistelukierroksella.

Tilakeskus on poistanut peruskorjauskohteista päiväkodit Raitti, Suvi ja Asteri. Näistä päiväkodeista Raitin toiminta on jo siirretty korvaavaan tilaan osoitteeseen Kirkonkyläntie 25. Päiväkoti Suville on suunniteltu korvaavia tiloja. Päiväkoti Asterille ei ole vielä suunnitelmaa korvaavista tiloista. Tätä suunnitelmaa tulee ryhtyä valmistelemaan varhaiskasvatusviraston ja tilakeskuksen yhteistyönä.

Peruskorjauksiin liittyen varhaiskasvatusvirasto ja tilakeskus ovat käyneet useita keskusteluja mahdollisuuksista kehittää palveluverkkoa ja keskusteluja on jatkettava edelleen. Useat peruskorjauskohteet ovat melko pieniä, ja niiden korjauskustannukset ovat kokemusten mukaan osoittautuneet epätaloudeliseksi. Peruskorjausten tarkastelu tulee käynnistää viipymättä. Päiväkodit, joiden osalta varhaiskasvatusvirasto esittää palveluverkon välitöntä tarkastelua ennen hankkeen käynnistämistä ovat mm. Louhikko, Asteri, Himmeli, Tuuli, Vaahteramäki ja Vuorilinna.

Kannelmäen alueen alueellisen tarkastelun tuloksena varhaiskasvatusvirasto on esittänyt uutena hankkeena tilakeskukselle päiväkoti Pelimannin ja Tiukun korvaavaa hanketta viimeistään vuodelle 2022. Lisäksi on esitetty päiväkoti Havukan peruskorjaushanketta.

Varhaiskasvatuslautakunta edellytti hyväksyessään vuoden 2016 käyttösuunnitelman, että 2015 valmistunutta leikkipuistojen kuntokartoituksen selvitystä jatketaan, ja lisätään vuoropuhelua varhaiskasvatusviraston, tilakeskuksen ja varhaiskasvatuslautakunnan ja kiinteistölautakunnan kesken. Selvityksen jatkamisesta on sovittu tilakeskuksen kanssa. Jätkäsaaren ja Kalasataman leikkipuistojen sisätilat on suunniteltu toteutettaviksi vuokrakohteina alueen puistoalueen ja talonrakentamishankkeiden rakentumisen aikataulussa vuoden 2020 jälkeen. Vuoden 2018 lopulla valmistuvaan keskustakirjastoon on tulossa varhaiskasvatusviraston järjestämää avointa leikkitoimintaa sisätiloihin, toimintaa järjestetään yhteistyössä kirjaston kanssa. Rakennusvirasto toteuttaa ulkoleikkialueen kirjaston välittömään läheisyyteen.

Vuoden 2017 talousarvioehdotuksen erillisenä liitteenä 6 on vuosien 2017–2026 talonrakennushankkeiden ohjelmaehdotus. Varhaiskasvatusvirasto on käyttötaloudessaan varautunut esitettävien hankkeiden toimintakustannuksiin. Vuosille 2017-2019 ei ole tällä hetkellä tiedossa olevia vuokra- ja osakehankkeita.

5. Hallintokuntien ja Helsingin seudun kuntien yhteistyö

Varhaiskasvatusvirasto tekee tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveysviraston ja opetusviraston kanssa lasten hyvinvoinnin ja sujuvan oppimispolun turvaamiseksi. Yhteiset prosessit arvioidaan vuosittain ja niitä kehitetään johdon tasolla ja paikallisten toimijoiden yhteisissä tapaamisissa.

Varhaiskasvatusvirasto osallistuu omalta osaltaan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden toteuttamiseen. Kunnallisessa päivähoidossa olevista 4-vuotiaista lapsista on tehty vuodesta 2012 lähtien varhaiskasvatuksen arvio lapsen hyvinvoinnista, kasvusta ja kehityksestä neuvolan laajennettuun 4-vuotistarkastukseen liittyen.

Hyve 4 -mallin mukainen poikkihallinnollinen ja systemaattinen toimintatapa lisää mahdollisuuksia järjestää lapselle tarvittava tuki peruspalveluissa sekä estää ongelmien vaikeutuminen ennen kouluikää.

Pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun kuntien yhteistyö

Pääkaupunkiseudun kunnat: Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat tehneet vuosia yhteistä kehittämisyhteistyötä varhaiskasvatuspalveluissa, joka on organisoitunut pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen kehittämisyksikön VKK-Metron alle. VKK-Metron toiminta loppuu vuoden 2016 aikana ja varhaiskasvatuksen sisällön kehittämisessä tehtävä yhteistyö tapahtuu jatkossa ilman vastaavaa rakennetta. Vuonna 2017 toteutetaan Helsingin, Espoon ja Vantaan yhteinen varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönottoon liittyvä henkilöstön täydennyskoulutuskokonaisuus, mikäli Opetushallitukselta saadaan siihen rahoitus, jota on haettu 2016 keväällä.

Varhaiskasvatusvirasto tekee yhteistyötä Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien kanssa erilaisissa palveluihin ja lainsäädäntöön liittyvissä asiakokonaisuuksissa ja aina mahdollisten palveluihin liittyvien muutostarpeiden ilmaantuessa. Pääkaupunkiseudun kuntien välillä on voimassa sopimus toisessa pääkaupunkiseudun kunnassa asuvan asukkaan päivähoitopalveluista ja niistä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta toiselle kunnalle.

Varhaiskasvatusvirasto on mukana Suomen kuuden suurimman kaupungin (Helsingin, Espoon, Vantaan, Turun, Tampereen sekä Oulun) muodostamassa Kuusikko-yhteistyössä. Yhteistyön tuloksena eri sektoreiden toiminnoista tuotetaan vertailuja, joissa kuntalaisille tuotettuja palveluja sekä niiden kustannuksia tarkastellaan.